

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 425/2024-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka v konaní podľa řl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o prijatej ústavnej sřařnosti sřařovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného MALICH advokátska kancelária, s.r.o., Dunajská 25, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-11C/551/2015 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 11C/551/2015) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-11C/551/2015 **bolo porušené** základné právo sřařovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa řl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa řl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa řl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sřařovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostřučinenie v sume **2 500 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sřařovateľovi trovy konania v sume **468,93 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sřařovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sřařnosť sřařovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sřařovateľa

- Sřařovateľ sa ústavnou sřařnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa řl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa řl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa řl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B3-11C/551/2015, pôvodne vedenom okresným súdom pod sp. zn. 11C/551/2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/70/2024.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a predovšetkým z obsahu súdneho spisu mestského súdu sp. zn. B3-11C/551/2015, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že konanie vo veci bolo začaté 21. mája 2004 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu na sumu 5 112,97 eur a 300 000 Kč s príslušenstvom na Okresnom súde Pezinok, kde navrhovateľom bol [REDAKOVANÉ], narodený [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), a odporcom bol sťažovateľ (v tom čase vystupujúci pod menom [REDAKOVANÉ]). Okresný súd Pezinok vydal na sťažovateľa platobný rozkaz sp. zn. 13Ro/324/2004 zo 14. júla 2004, ktorý bol uznesením Okresného súdu Pezinok sp. zn. 13Ro/324/2004 z 18. novembra 2004 zrušený z dôvodu nemožnosti doručenia platobného rozkazu do rúk sťažovateľa ako odporcu. Po postúpení veci už Okresný súd Bratislava III vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 11C/13/2009 z 18. mája 2010 tak, že v bode I sťažovateľa ako odporcu zaviazal uhradiť žalobcovi peňažnú sumu 19 032,38 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % od 25. februára 2003 do zaplatenia, v bode II zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi dohodnutý úrok vo výške 2 503,49 eur a vo zvyšku návrh zamietol a v bode III sťažovateľa zaviazal k náhrade trov konania vo výške 100 %. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 14Co/405/2010 z 23. apríla 2013 potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 11C/13/2009 z 18. mája 2010 v priznávajúcej časti a v zamietajúcej časti vo výroku II rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobcovi dohodnutý úrok vo výške 2 503,49 eur, a napokon rozhodol o povinnosti sťažovateľa nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 100 %. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 8Cdo 180/2015 z 18. júna 2015 dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 14Co/405/2010 z 23. apríla 2013 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 11C/13/2009 z 18. mája 2010 v priznávajúcej časti, odmietol a rozsudok krajského súdu sp. zn. 14Co/405/2010 z 23. apríla 2013 v zmeňujúcom výroku a rozsudok okresného súdu sp. zn. 11C/13/2009 z 18. mája 2010 vo výroku, ktorým návrh vo zvyšku zamietol, v spojení s výrokmi o trovách zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na nové konanie. Okresný súd po vrátení veci opätovne vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 11C/551/2015 zo 7. decembra 2017, ktorým v bode I uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi peňažnú sumu 2 503,49 eur, v bode II žalobu vo zvyšku zamietol a v bode III rozhodol o povinnosti sťažovateľa nahradiť žalobcovi trovy konania v plnej výške. Napadnuté konanie okresného súdu tak bolo v merite veci právoplatne ukončené 8. januára 2018.

3. Žalobca písomným podaním z 26. mája 2011 doručeným krajskému súdu 30. mája 2011 už počas prebiehajúceho odvolacieho konania vyčíslil trovy napadnutého konania v časti pripadajúcej na časť konania pred okresným súdom na sumu 6 872,51 eur a v časti pripadajúcej na odvolacie konanie v sume 858,58 eur. Toto písomné podanie žalobcu bolo krajským súdom 27. júna 2013 odstúpené na vybavenie okresnému súdu. Žalobca ďalším písomným podaním z 11. júla 2019 upravil výšku náhrady trov napadnutého konania na konečnú sumu 8 734,13 eur.

4. Okresný súd v napadnutom konaní rozhodoval o náhrade trov konania v časovom intervale od 15. júla 2019 do 18. októbra 2023. V rámci tejto doby okresný súd uznesením

č. k. 11C/551/2015-99 zo 17. januára 2020 rozhodol o náhrade trov konania žalobcu vo výške 335,04 eur. Okresný súd ďalším uznesením č. k. 11C/551/2015-105 zo 17. januára 2020 rozhodol o náhrade trov konania žalobcu vo výške 10 197,01 eur. Okresný súd uznesením č. k. 11C/551/2015-133 z 25. marca 2021 zmenil svoje uznesenie č. k. 11C/551/2015-105 zo 17. januára 2020 tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 5 149,66 eur, a svojím ďalším uznesením č. k. 11C/551/2015-146 zo 6. septembra 2021 opravil svoje uznesenie č. k. 11C/551/2015-105 zo 17. januára 2020 tak, že „*Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 11C/551/2015-105 zo dňa 17.01.2020 sa mení tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 8.220,83 eur, na účet advokáta a to v lehote troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.*“. Kým uznesenia okresného súdu č. k. 11C/551/2015-99 zo 17. januára 2020 a č. k. 11C/551/2015-105 zo 17. januára 2020 boli vydané vyšším súdnym úradníkom, tak uznesenia okresného súdu č. k. 11C/551/2015-133 z 25. marca 2021 (proti ktorému nie je prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok) a č. k. 11C/551/2015-146 zo 6. septembra 2021 (proti ktorému je prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok) boli vydané zákonným sudcom okresného súdu. Ostatné uznesenie okresného súdu č. k. 11C/551/2015-146 zo 6. septembra 2021, ktoré bolo vydané zákonným sudcom, bolo napadnuté riadnym opravným prostriedkom podaným sťažovateľom, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4Co/134/2021-169 z 31. januára 2022 tak, že ho zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Po vrátení veci na ďalšie konanie mestský súd uznesením č. k. B3-11C/551/2015-182 z 5. septembra 2023 (vydaným zákonným sudcom okresného súdu) rozhodol o zmene uznesenia okresného súdu č. k. 11C/551/2015-105 zo 17. januára 2020 tak, že sťažovateľ je povinný nahradiť trovy konania žalobcovi vo výške 8 220,68 eur. Sťažovateľ napadol toto uznesenie okresného súdu odvolaním. Mestský súd uznesením č. k. B3-11C/551/2015-201 z 18. októbra 2023 (vydaným taktiež zákonným sudcom okresného súdu) rozhodol o oprave uznesenia mestského súdu č. k. B3-11C/551/2015-182 z 5. septembra 2023 tak, že „*Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 11C/551/2015-133 zo dňa 25.3.2021 sa opravuje tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 8.220,68 eur, na účet advokáta žalobcu... a to v lehote troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.*“. Napokon mestský súd uznesením č. k. B3-11C/551/2015-201 z 18. októbra 2023 rozhodol o oprave uznesenia mestského súdu č. k. B3-11C/551/2015-182 z 5. septembra 2023 tak, že „*Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k. 11C/551/2015-133 zo dňa 25.3.2021 sa opravuje tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 8.220,68 eur, na účet advokáta žalobcu... a to v lehote troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.*“. V čase podania ústavnej sťažnosti 18. júla 2024 prebieha od 15. júla 2024 odvolacie konanie pred krajským súdom.

5. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie na úvod konštatuje, že žalobca proti jeho osobe inicioval „*účelovo a šikanózne*“ tri samostatné konania (vedené pod sp. zn. PK-25C/95/2004, sp. zn. 23Cb/9/2009 a sp. zn. 11C/13/2009), ktoré vychádzajú z rovnakého právneho základu, a to ich spoločného neúspešného podnikania, a v ich dôsledku trpí zdravotnými problémami a psychickými ťažkosťami práve v dôsledku neúmerňných prieťahov v týchto konaniach. Tak to je aj v napadnutom konaní okresného súdu, ktoré trvá (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) už 20 rokov, keď bolo začaté podaním žaloby proti jeho osobe 21. mája 2004, a v rámci tejto doby konania sa o trovách konania koná už viac ako 6 rokov. Sťažovateľ akcentuje, že v dôsledku neúmernej doby napadnutého

konania je „*stále odkázaný, po viac ako 20 rokoch konania na rôznych všeobecných súdoch (t. j. Súd a Odvolací súd), čakať na poskytnutie právnej ochrany zo strany príslušných všeobecných súdov.*“. V súhrne sťažovateľ považuje dobu rozhodovania o náhrade trov konania v trvaní 6 rokov vrátane celkovej doby trvania napadnutého konania, ktoré ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvá už 20 rokov, za ústavne neakceptovateľnú a porušenie označených základných práv.

6. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom rozhodol o vyslovení porušenia práv na súdnu ochranu, spravodlivý proces a prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaných „*v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... prieťahmi zo strany Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava III) a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. B3-11C/551/2015 (predtým pod sp. zn. 11C/551/2015) a v nadväzujúcich odvolacích konaniach, porušené bolo*“, prikázal krajskému súdu „*v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/70/2024*“ konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie 2 500 eur a náhradu trov konania 468,93 eur.

7. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 425/2024-25 z 10. septembra 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B3-11C/551/2015 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie a v časti týkajúcej sa postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/70/2024 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Mestský súd k podstate podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že konanie vo veci je právoplatne skončené a na dĺžku konania v časti týkajúcej sa náhrady trov konania malo vplyv uplatňovanie opravných prostriedkov sťažovateľom. Napriek tomu je však mestský súd presvedčený o tom, že jednotlivé podania sťažovateľa vybavuje priebežne, bez zbytočných prieťahov, pričom 15. júla 2024 bol súdny spis predložený krajskému súdu na odvolacie konanie.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021, III. ÚS 233/2022, III. ÚS 661/2022). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97, I. ÚS 10/98, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

13. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva z Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Aj vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania je súd povinný rešpektovať základný princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 CSP (IV. ÚS 58/2022, III. ÚS 512/2023). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 o sťažnosti č. 65302/11), ktorým Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania

o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote (rovnako tak aj IV. ÚS 58/2022, III. ÚS 223/2022, III. ÚS 512/2023).

14. Ústavný súd napokon poukazuje aj na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011, IV. ÚS 103/2023, IV. ÚS 205/2023).

15. Napokon aj EŠLP vo svojich rozhodnutiach (H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

III.2. Posúdenie veci:

16. Napadnuté konanie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej právoplatne skončené (8. januára 2018, bližšie pozri bod 2 nálezu). Okresný súd v napadnutom konaní rozhodoval o náhrade trov konania v časovom intervale od 15. júla 2019 do 18. októbra 2023, pričom v čase podania ústavnej sťažnosti 18. júla 2024 prebieha od 15. júla 2024 odvolacie konanie pred krajským súdom.

17. Z uvedeného je zrejmé, že právna istota sťažovateľa týkajúca sa práv, ktoré si uplatnil na súde, bola čiastočne dosiahnutá už pred podaním ústavnej sťažnosti a napadnuté konanie prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške trov konania. Všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý a vykazujúci osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné. S poukazom na uvedené je potrebné dospieť k záveru, že dĺžka napadnutého konania vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci (rovnako tak aj IV. ÚS 58/2022, III. ÚS 223/2022, III. ÚS 512/2023).

18. V nadväznosti na uvedené (bod 17) ústavný súd prízvukuje, že okresný súd rozhodoval v napadnutom konaní o náhrade trov konania z väčšej časti (okresný súd rozhodoval o náhrade trov konania v časovom intervale od 15. júla 2019 do 18. októbra 2023) v čase, keď § 262 ods. 2 CSP neustanovoval žiadnu zákonnú lehotu na rozhodnutie o náhrade trov konania. Aj napriek tomu ústavný súd už vtedy akcentoval povinnosť všeobecného súdu pristupovať k rozhodnutiu o náhrade trov konania rešpektovaním princípu hospodárnosti konania vyjadreného v čl. 17 CSP

(IV. ÚS 58/2022, III. ÚS 223/2022). Akcent na povinnosť všeobecných súdov rešpektovať princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 CSP sa mnohonásobne zvýšil po prijatí novelizácie § 262 ods. 2 CSP (zákonom č. 201/2023 Z. z. z 18. mája 2023 účinným od 1. júla 2023), ktorá zaviedla povinnosť súdu prvej inštancie rozhodnúť o výške náhrady trov konania v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Táto povinnosť dopadala aj na postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom je zrejmé, že okresný súd ani túto zákonnú lehotu nerešpektoval (k postupu okresného súdu bližšie pozri bod 4 tohto nálezu).

19. V posudzovanej veci je východiskovou skutočnosťou samotná dĺžka napadnutého konania v trvaní 5 rokov a 10 mesiacov, počas ktorej okresný súd rozhodoval o náhrade trov konania (konanie v merite veci skončené 8. januára 2018, bližšie pozri bod 2 nálezu), ktorú ústavný súd považuje za extrémnu dĺžku konania, ktorú už nemožno uspokojivo odôvodniť procesnou situáciou, zložitnosťou právnych otázok, o ktorých je potrebné rozhodnúť alebo návrhovou aktivitou sťažovateľa. Vzhľadom na takúto extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť tri východiskové kritériá na posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako sú zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu, ako k tomu v rámci svojej judikatúry štandardne pristupuje (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020, obdobne aj Chiarello proti Nemecku z 20. 6. 2019, sťažnosť č. 497/17, bod 45).

20. Medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015). V prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07, III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 187/2020, IV. ÚS 319/2020). V tejto súvislosti platí zásada „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (Lopatin & Medvedevskiy proti Ukrajine z 20. 5. 2010, bod 75, sťažnosť č. 2278/03, obdobne tak aj I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, IV. ÚS 21/2018).

21. V dôsledku tohto záveru tak postupom mestského súdu v napadnutom konaní v časti týkajúcej sa rozhodovania o náhrade trov konania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

24. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 2 500 eur z dôvodu prietahov mestského súdu v napadnutom konaní v časti týkajúcej sa rozhodovania o náhrade trov konania.

25. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

26. Ústavný súd dospel k záveru, že celé napadnuté konanie vyhodnotil ako prietahové, a to v trvaní 5 rokov a 10 mesiacov, v dôsledku čoho považoval sťažovateľom uplatnenú výšku primeraného zadostučinenia za opodstatnenú (bod 2 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

27. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

28. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom vo výške, v ktorej si ich sám sťažovateľ aj uplatnil (bod 3 výroku nálezu). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania pozostávajúci z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov vo výške 713,96 eur (za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur). Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania vo výške menšej, než mu vznikol, pričom mu ale ústavný súd, vychádzajúc z petitu podanej ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), priznal nárok v ním vyčíslenej výške. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09,

IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

31. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu